Lohjan kaupunki | Kaupunkikehitys | Kaavoitus | EV | 29.6.2018

LOHJA
Järvikaupunki

Maisemaselvitys

L46 LEMPOLA, TYÖPAIKKA-ALUE
24. KAUPUNGINOSA VENTELÄ

LEMPOLAN TYÖPAIKKA-ALUEEN ASEMAKAAVA

KAAVOITUKSEN YHTEYSTIEDOT

Lohjan kaupunki
Kaupunkikehitys / Kaavoitus
PL 71, 08101 Lohja
p. 019 3690 (vaihde)

Käyntiosoite:
Kaupungintalo Monkola
Karstuntie 4
08100 LOHJA

Sähköposti:
kaavapalaute(a)lohja.fi
etunimi.sukunimi(a)lohja.fi

Kaavasuunnittelija Essi Vento puh. 044 374 4414
Kaavoituspäällikkö Leena Iso-Markku, puh. 044 374 0147
Toimistosihteeri Tuula Lintuniemi, puh. 044 362 1600

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto 1

Alueen yleiskuvaus 2

Suunnittelutilanne 4

Maisemarakenne 8

- Suurmaisema 8
- Korkeussuhteet, maaperä ja kallioperä 9
- Vesisuhteet 11
- Kasvillisuus 12
- Arvokkaiksi luokitellut luontokohteet 14
- Kulttuuriympäristöt ja muinaismuistot 15

Maisemahäiriöt 19

Maiseman tilallisuus 21

Maiseman arvot ja erityispiirteet 23

Maankäytölliset suositukset maiseman näkökulmasta 24

- Puuryhmien säilyttäminen 24
- Rakentamisen mittakaava 24
- Mainoslaitteet 26

Lähteet 27

Loio-Sjö.
Horma-
Landoniemi-
by.
Järvi.
Karnas-
by.
Hara-
Vasi.
Pasarla-
by.
Kaijola Hem.
Galvia-
Joup.
Outamo.
Lylyn
by.
Palonjemi-
gård
Hitis-Bari.
Raulia
Rusth.
Hitis-Ruthal
Laxpojo-
gård.
Vandala
10
Prästgård.
Moisio
Loio-
Kyrka
Kyrkholm
Marinadsplats
Åjamo gård.
Veitu-

JOHDANTO

Tämän maisemaselvityksen tavoitteena on tarkastella Lempolan työpaikka-alueen rakentamisen mahdollisuuksia ja rajoitteita maiseman näkökulmasta sekä tuottaa lähtötietoja suunnittelun tueksi. Alueelle ollaan valmistelemassa uutta asemakaavaa, jonka tavoitteena on osoittaa alue monipuoliseksi työpaikka-alueeksi, jossa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia sekä näihin liittyvää myymälätilaa.

Työssä on selvitetty maiseman perustekijöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita, joiden pohjalta on esitetty nykyiseen maisemaan ja mahdolliseen tulevaan tilanteeseen perustuvia maankäytön suosituksia. Selvitysaluetta on tarkasteltu maisemarakenteen, maiseman kehityksen, sen arvojen ja ominaispiirteiden sekä tilallisen kokonaisuuden näkökulmista.

Maisemaselvityksen on laatinut kaavasuunnittelija Essi Vento ja sitä on ohjannut yleiskaavasuunnittelija Kaisa Långström.

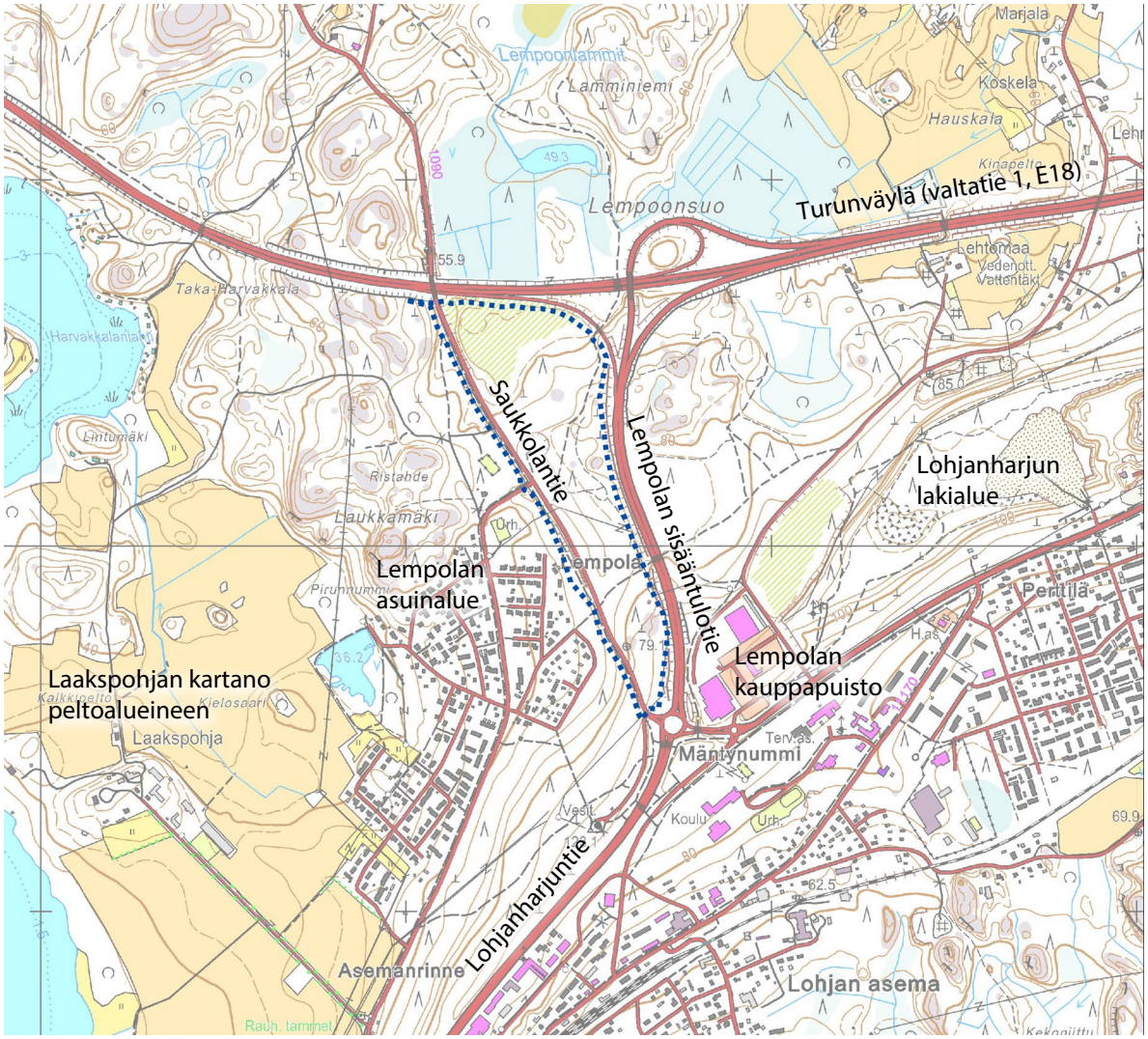

Ote Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta. Karttaan on nimetty selvitysalueen kannalta olennaisia teitä ja alueita.

0 500 metriä

ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Lohjanharjun luoteisreunalla, selänteen ylärinnevyöhykkeellä, noin 4–5 kilometrin päässä Lohjan keskustasta.

Pohjoisessa aluetta rajaa Turunväylä (valtatie 1, E18) ja Lempolan eritasoliittymä, idässä se rajautuu Lempolan sisääntulotiehen (valtatie 25) ja lännessä Saukkolantiehen (yhdystie 1090). Alueen eteläpuolella on Lempolan kiertoliittymä.

Selvitysalueen sijainti on Lohjalle saapumisen kannalta keskeinen. Lempolan liittymän kautta saavuttaa parhaiten suurimman osan Lohjan keskustataajaman asukkaista ja työpaikoista (E18 käytävän solmukohtien kehittäminen Lohjalla 2015). Liittymä muodostaa sekä toiminnallisen että kaupunkikuvallisen saapumisen Lohjalle.

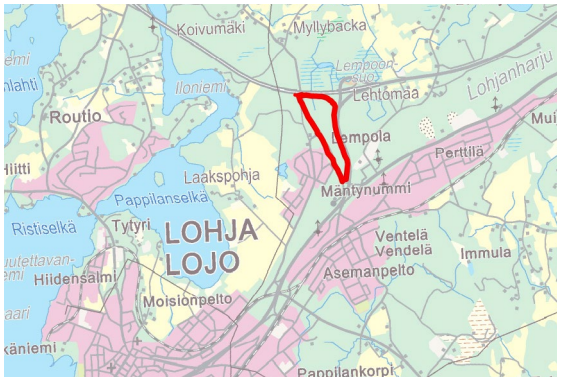

Sijainti 1:100 000

Selvitysalueen maasto on länteen päin viettävää mäntyvaltaista kangasmetsää. Alueen keskiosassa sijaitsee hakkuualue ja hiekanottopaikka. Pohjoisessa kasvaa nuorta taimikkoa.

Alueella ei ole rakennuksia. Sen länsipuolella sijaitsee Lempolan pientaloalue ja kaakossa Lempolan kauppapuisto.

Viistoilmakuva, selvitysalue rajattu valkoisella

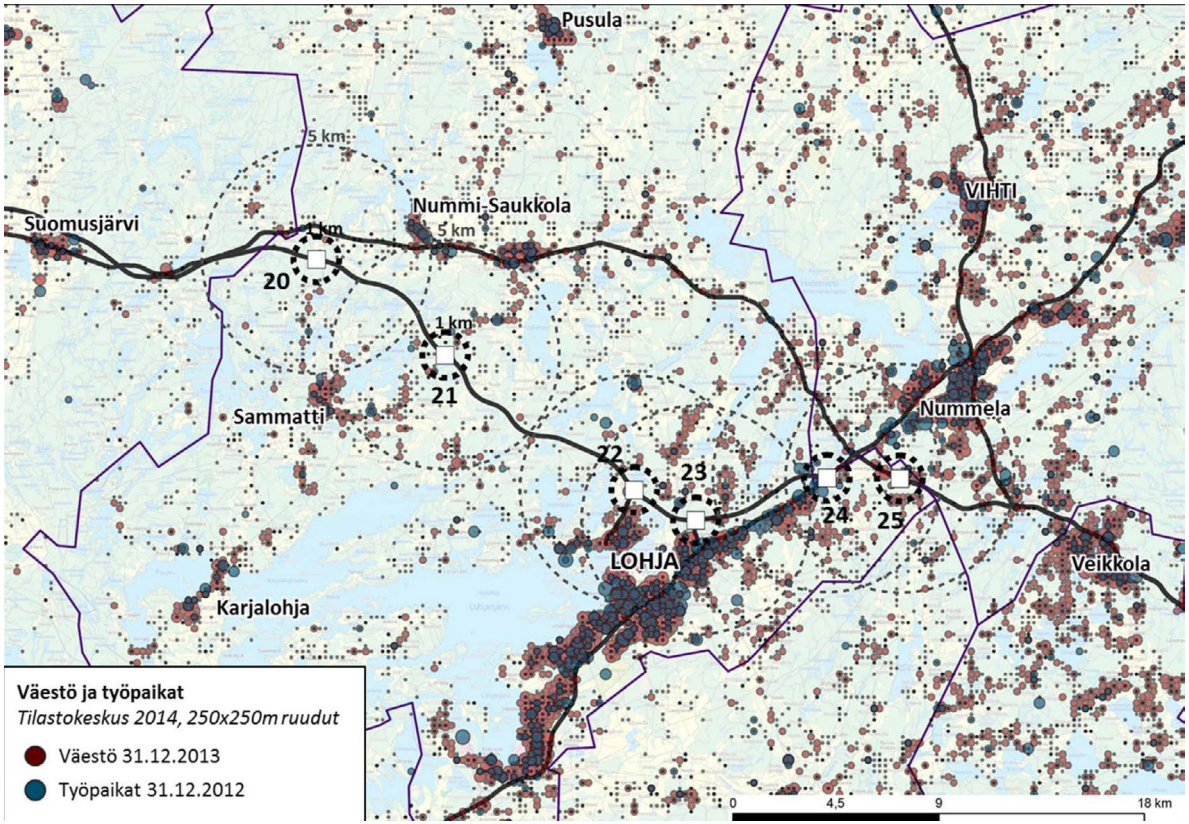

Lempolan liittymän (liittymä 23) kautta saavuttaa parhaiten suurimman osan Lohjan keskustataajaman asukkaista ja työpaikoista. Kuva: E18-solmukohtien maakäytön kehittäminen Lohjalla -hanke, liite 3.

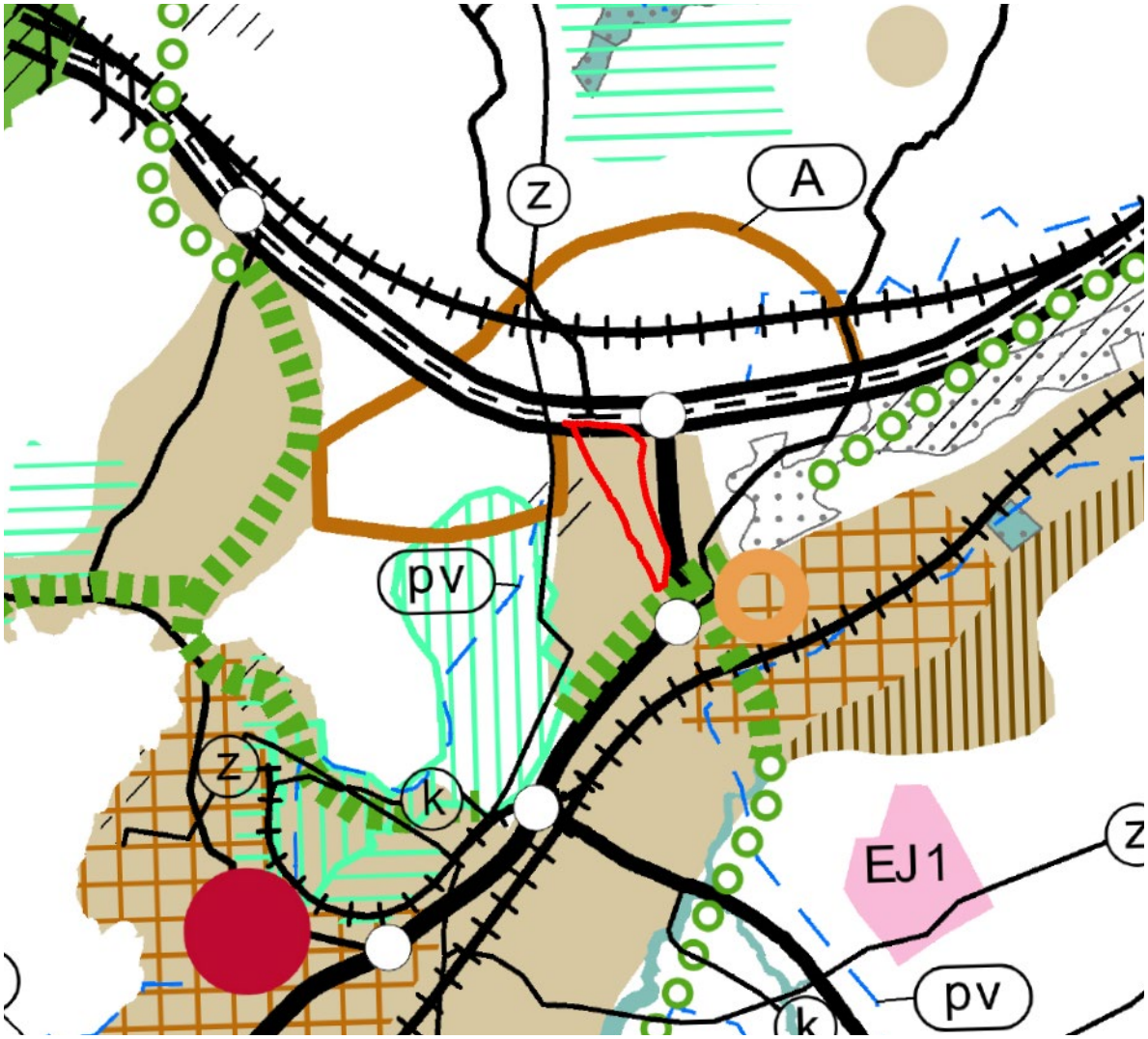

Ote Uudenmaan maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmästä. Selvitysalue on merkitty punaisella rajauksella.

SUUNNITTELUTILANNE

Selvitysalue on merkitty maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueeksi, jonka eteläosaan sijoittuu viheryhteystarve. Alue sijoittuu Lohjanharjun pohjavesialueelle.

Lohjan kaupungin maankäytön rakennemalli kuvaa maankäytön tavoitetilaa ja kehitystä Lohjalla vuosina 2013–2037. Se on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka ei ole maankäyttö- ja rakennuslakiin pohjautuvan kaavahierarkian mukainen juridinen kaavataso. Selvitysalue sijaitsee rakennemallissa E18 Yrityslohja-alueella, jotka ovat logistisesti hyvillä paikoilla sijaitsevia E18-moottoritien liittymäalueiden tulevaisuuden työpaikkakeskittymiä.

0 1 kilometri

- Selvitysalueen raja
- Lohjan keskusta
- Nauhataajama
- Nauhataajaman alakeskus
- Vähittäiskaupan suuryksikkö
- E18 Yrityslohja
- Maaseutulohja
- ESA-ratakäytävä
- ESA-radan mahdollinen asema tai seisake ja sen vaikutusalue
- Valtatie
- Kuntarakenteen kannalta merkittävä tieyhteys

0 1 kilometri

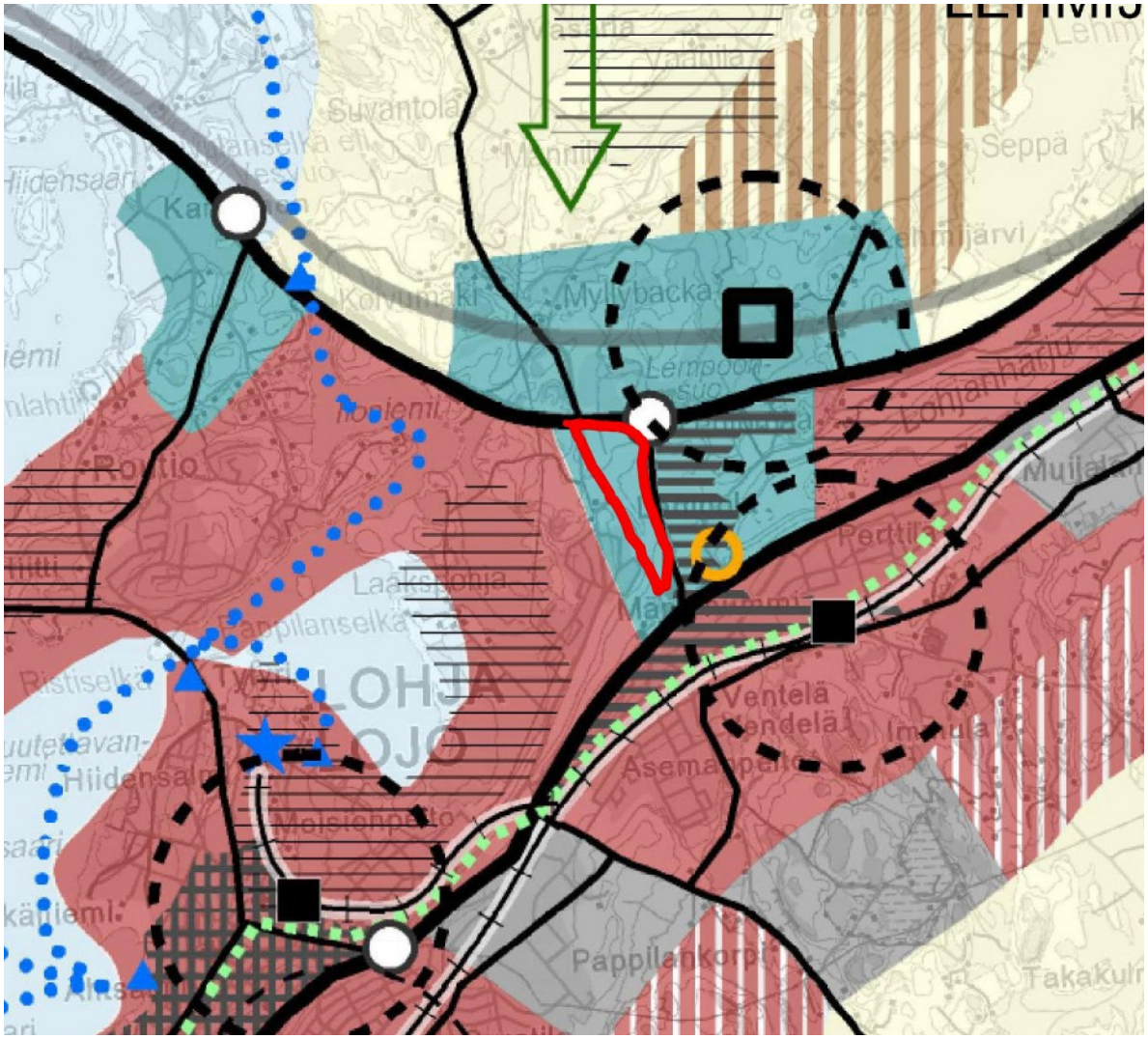

Ote Lohjan kaupungin maankäytön rakennemallista 2013–37 . Selvitysalue on rajattu punaisella.

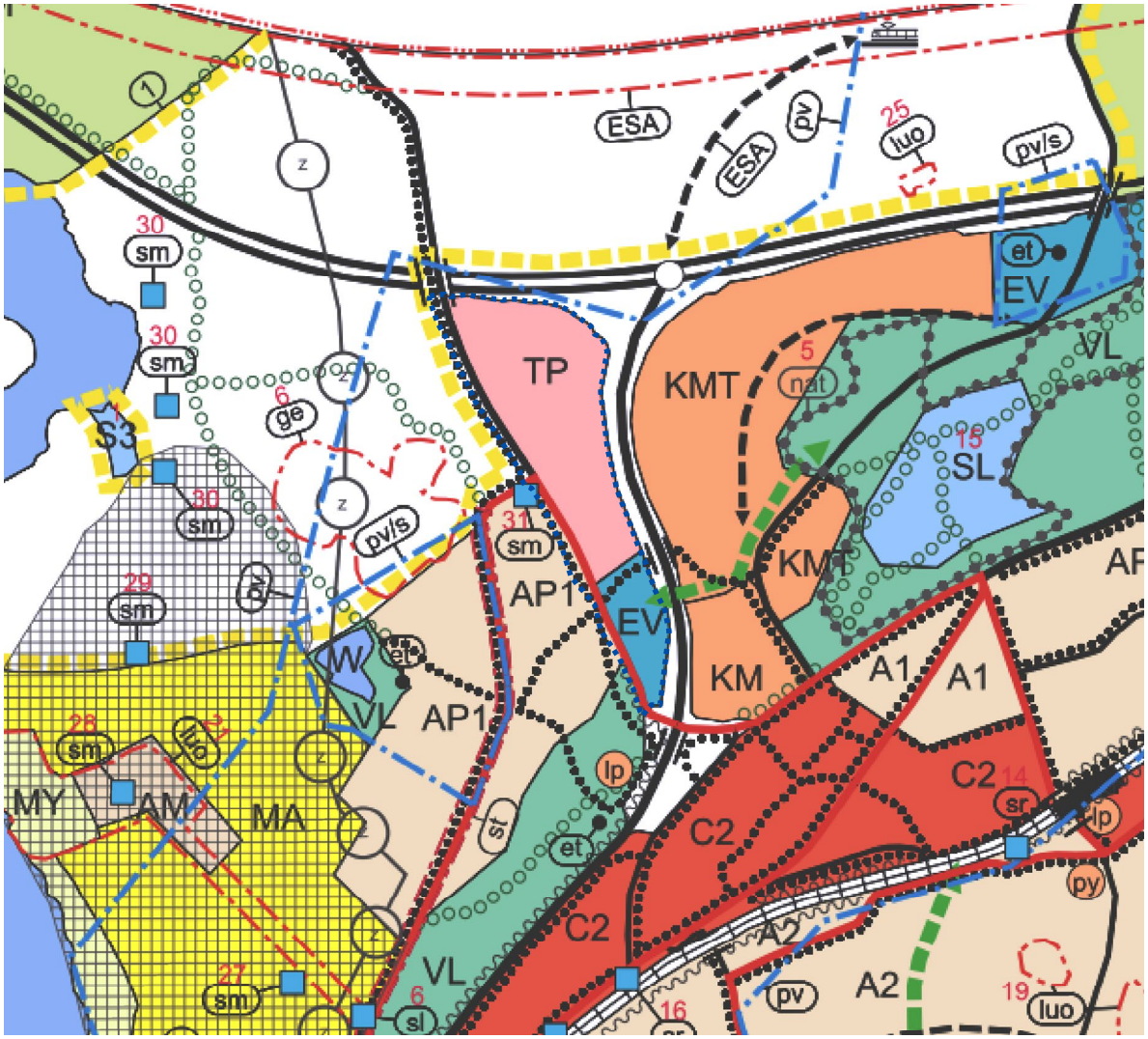

Ote taajamaosayleiskaavasta

Selvitysalueen raja

TP — TYÖPAIKKA-ALUE

Alue on tarkoitettu monipuoliseksi työpaikka-alueeksi, jossa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia sekä näihin liittyvää myymälätilaa.

EV — SUOJAVIHERALUE

Alue on tarkoitettu ympäristöhäiriöiden estämiseen ja vähentämiseen.

KEVYEN LIIKENTEEN REITTI

Reitin sijainti osoitetaan tarkemmin yksityiskohtaisemmassa kaavassa.

VIHERYHTEYSTARVE

Viheryhteystarpeet on tarkoitettu ihmisten virkistys- ja liikkumistarpeisiin, ekologisiksi käytäviksi ja/tai hulevesien luonnonmukaiseen käsittelyyn. Tiiviisti rakennetuilla alueilla yhteys voi muodostua myös rakennettujen puistojen ja kevytväylien yhdistelmänä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on varmistettava, että viheryhteys ei katkea.

Yleispiirteisen osayleiskaavan tarkoitus on ohjata asemakaavan laatimista. Taajamaosayleiskaavassa valtaosa selvitysalueesta on työpaikka-aluetta, jossa voi sijaita toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia sekä näihin liittyvää myymälätilaa. Alueen eteläosa on merkitty suojaviheralueeksi, joka on tarkoitettu ympäristöhäiriöiden estämiseen ja vähentämiseen. Alueen lävitse kulkee itä-länsisuuntainen kevyen liikenteen reitti. Taajamaosayleiskaavassa on lisäksi osoitettu viheryhteystarve.

Lohjan moottoritieliittymien potentiaalisten yritysalueiden maankäytön kehittämishankkeeseen liittynyt loppuraportti *E18 solmukohtien maankäytön kehittäminen Lohjalla* valmistui 2.6.2015. Hank-

0 500 metriä

keessa muodostettiin näkemys Lohjan E18-liittymäalueiden maankäytön nykytilanteesta, potentiaaleista, identiteetistä ja kehittämisestä. Vuoteen 2040 sijoittuvassa visiossa Lempola on tilaa vaativan erikoistavaran kaupan keskittymä sekä kaupunkikuvallisesti tärkeä, urbaaniksi kehittynyt kaupunginosa, jossa asuminen, työpaikat ja palvelut lomittuvat. (E18 käytävän solmukohtien kehittäminen Lohjalla 2015.)

Alueelle ollaan valmistelemassa uutta asemakaavaa. Kaavan tavoitteena on osoittaa alue monipuoliseksi työpaikka-alueeksi, jossa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia sekä näihin liittyvää myymälätilaa. Rakennusoikeutta on tavoitteena osoittaa noin 75 000 k-m². Alueelle on lisäksi tarkoitus osoittaa kevyen liikenteen väylä sekä suojaviheralue.

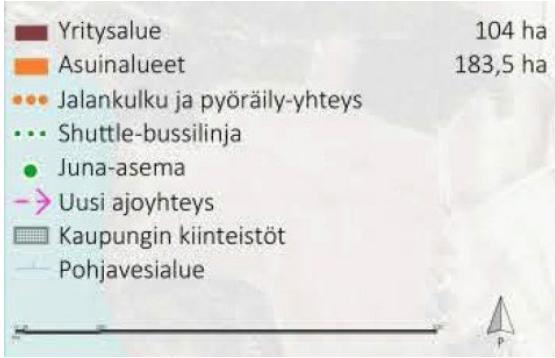

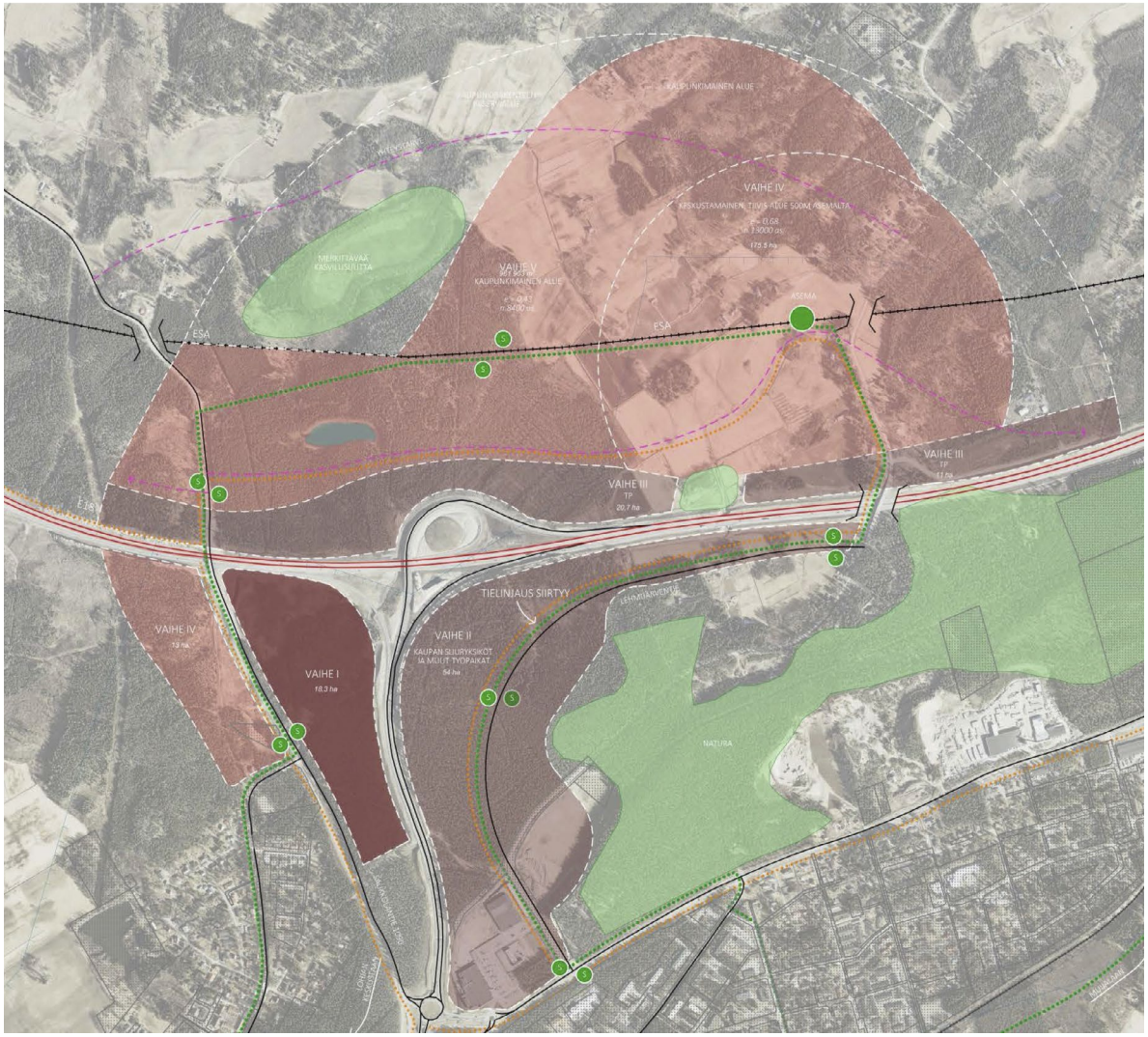

Lempolan maankäyttö- ja liikennekaavio, visio 2040 (E18 käytävän solmukohtien liittymäalueiden kehittäminen Lohjalla, 2.6.2015)

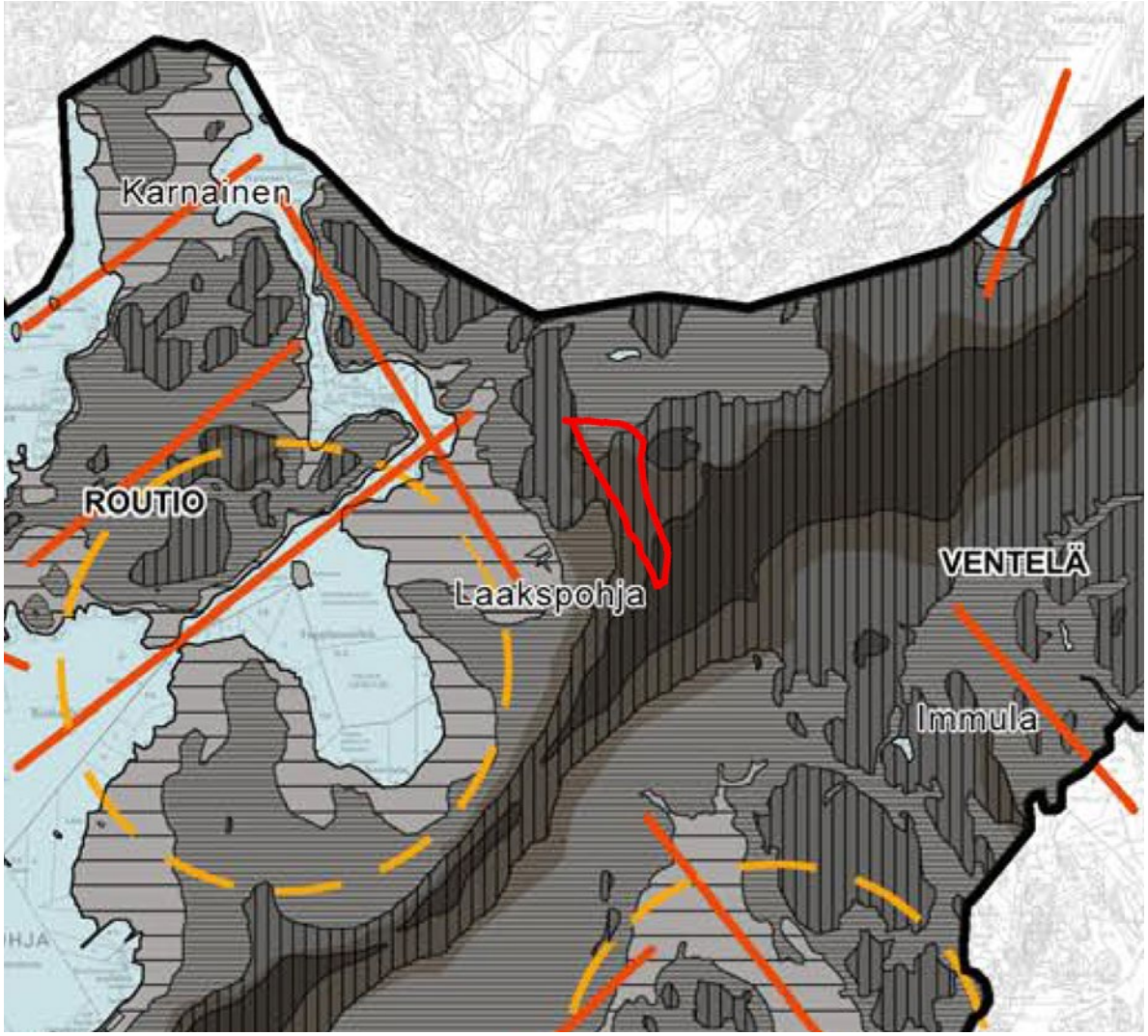

Maiseman perusrakenne: Ote Elina Tirkkosen laatimasta kartasta (Tirkkonen 2007).

MAISEMARAKENNE

SUURMAISEMA

Suomi on jaettu kymmeneen maisemamaakuntaan, joista osa jakautuu edelleen seutuihin. Maisemamaakuntien jaottelun on laatinut ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmä (1993). Maisemamaakuntajaossa selvitysalue sijoittuu eteläiseen rantamaahan. Tarkemmassa jaottelussa se kuuluu alaluokkaan Kiskon–Vihdin järviseutu, jolle on tyypillistä mosaiikkimaisuus, vaihtelevat maastonmuodot, lukuisat sokkeloiset järvet, pienvesistöt, metsäiset kallioalueet ja viljavat savikkoalueet. Seutua luonnehtivat lisäksi Salpausselkien reunamuodostumat ja kalkkipitoiselle kallioperälle tyypilliset lehdot. (Ympäristöministeriö 1993.)

Selvitysalue sijaitsee Lohjanharjun luoteisreunalla. Lohjanharju on osa ensimmäistä Salpausselkää, joka

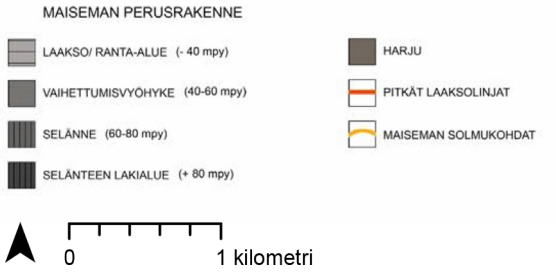

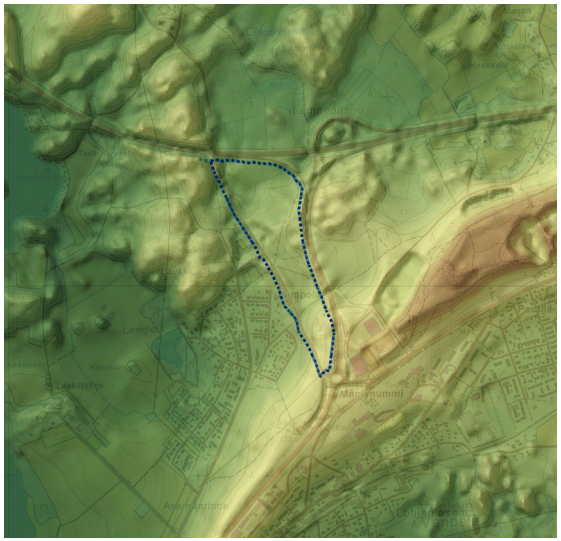

Korkeussuhteet

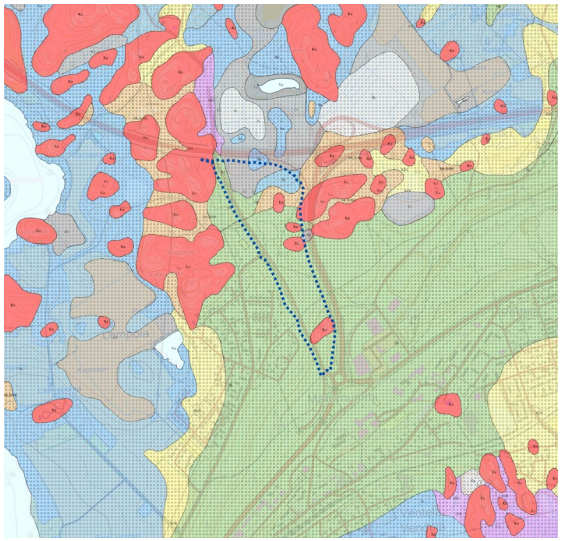

Maaperä. Kartta on muokattu GTK:n aineistosta.

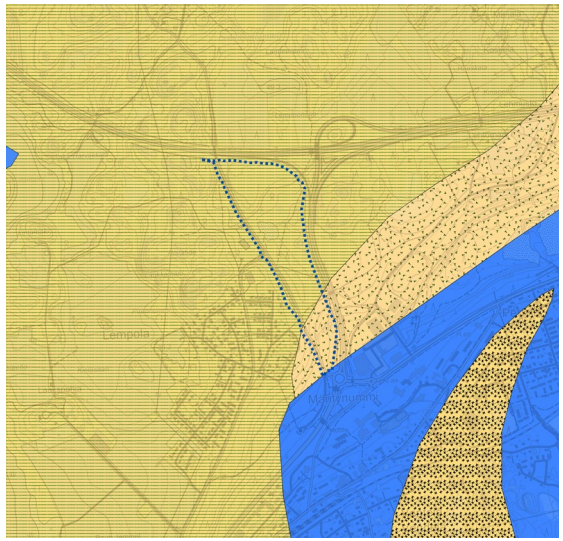

Kallioperä. Kartta on muokattu GTK:n aineistosta.

on lounaasta koilliseen suuntautunut reunamuodostuma. Lohjanharjua myötäilee nauhamainen liikenneväylien ja asutuksen vyöhyke. (Kuusisto & Rinkinen 2012.)

KORKEUSSUHTEET, MAAPERÄ JA KALLIOPERÄ

Selvitysalue on pääosin länteen ja luoteeseen viettävää hiekkaista rinnettä, josta kohoaa muutamia kalliopaljastumia. Alueen pohjoisosassa on saraturvetta ja savea sekä hieman moreenia. Pohjoisosaan

- Kalliomaa (Ka)
- Hiekkamoreeni (Mr), Soramoreeni (SrMr)
- Hiekka (Hk)
- Karkea hieta (KHt)
- Hieno hieta (HHt)
- Savi (Sa)
- Rahkaturve (St)
- Saraturve (Ct)
- Lieju (Lj)
- Vesi (Ve)

- Pyrokseenigneissi
- Pyrokseenigranodioriitti
- Kiillegneissi, granaatti- ja kordieriittipitoisuutta
- Kvartsi- ja granodioriitti

0 1 kilometri

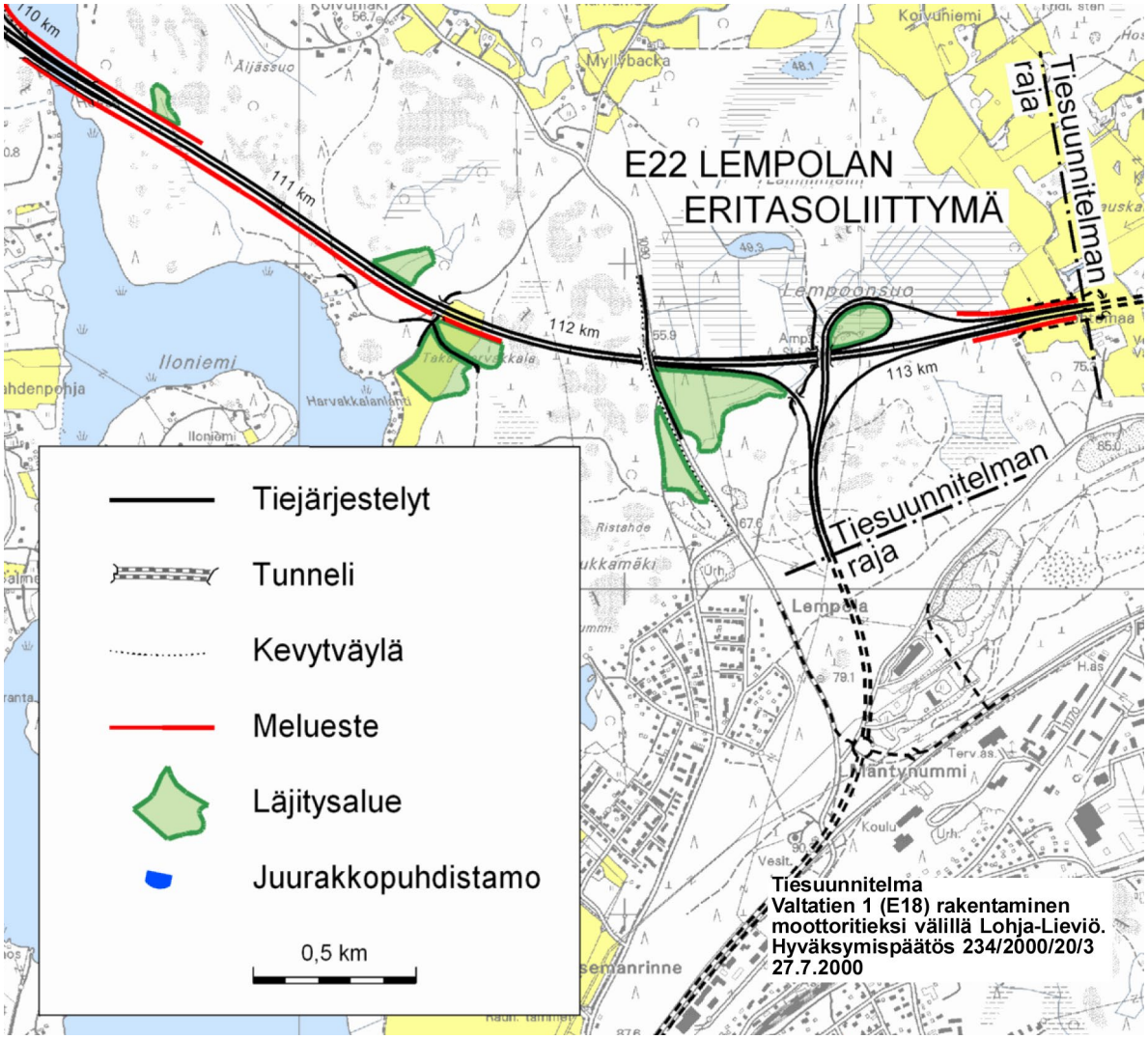

E18-moottoritien rakentamisen läjitysalueet. Ote Tiehallinnon tiesuunnitelmasta välille Oittila–Lempola (Tiehallinto 2000).

on E18-moottoritien rakentamisen aikaan läjitetty kalliosta louhittua kiveä.

Maaston korkeuserot vaihtelevat 93 mpy:n ja noin 32 mpy:n välillä. Korkein kohta (Lohjanharjun lakialue) erottuu edellisen sivun kartassa punertavana.

Kallioperä koostuu pyrokseenigneissistä ja pyrokseenigranodioriitista.

Maaperä voidaan yleensä luokitella rakennettavuuden suhteen seuraavasti parhaimmasta heikoimpaan: 1. kallio sekä alle metrin syvyydellä oleva kalliomaa, 2. moreeni, 3. karkearakeiset maalajit eli sora ja hiekka, 4. hienorakeiset maalajit eli siltti ja savi sekä eloperäiset maalajit eli turve ja lieju.

Läjitettyä kiviainesta

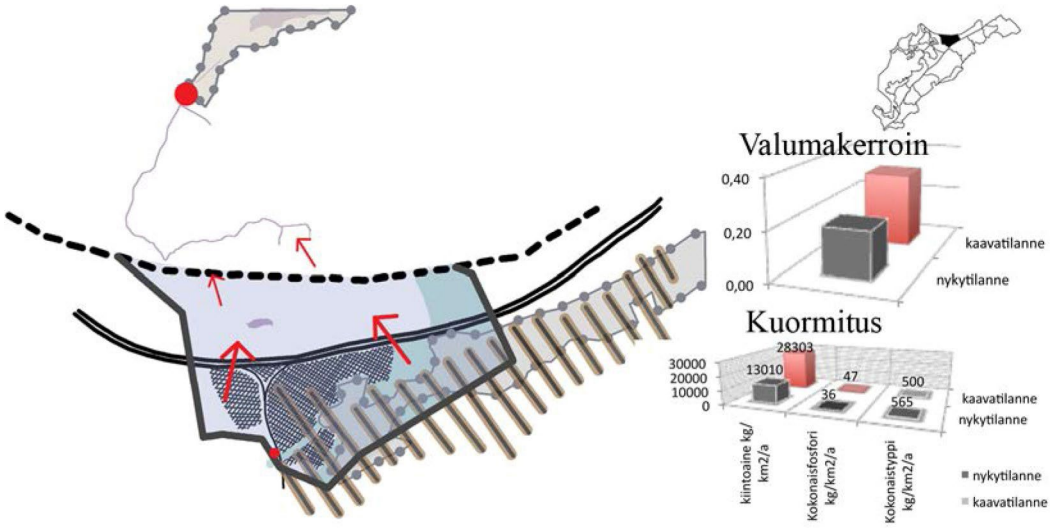

Teemakartta Lempolan pienalueen pintavalunnasta. Kuva: Kaisa Långström (Långström & Rossi 2012)

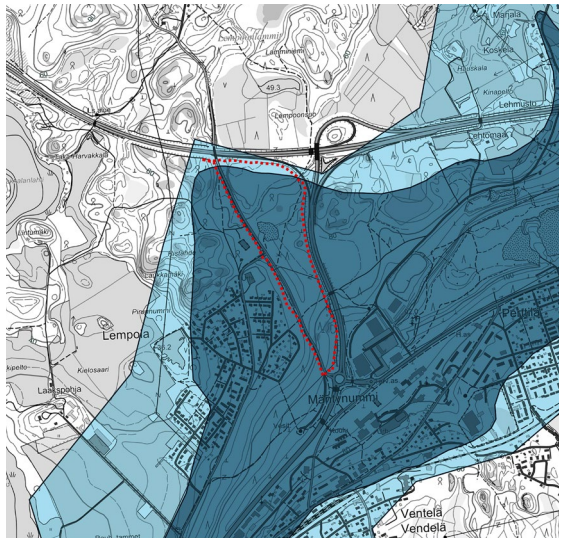

Lohjanharjun pohjavesialue
Pohjaveden varsinainen muodostumisalue

Pienalueraja
Kaava-alue
Pintaveden valunnan suunta
Sadevesiviemärin purkupiste
≥ 80 mmpy
Natura-alue
Vesisuhteet
Tiet
Maankäytön muutosalue
Viherverkosto

VESISUHTEET

Selvitysalueen kaakkoisreunassa sijaitseva Lohjanharju toimii Lohjan taajama-alueen päävedenjakajana. Selvitysalueen lävitse kulkee sivuvedenjakaja, jonka pohjoispuolisen osavaluma-alueen (oheinen kuva) pintavedet purkautuvat Vaanilanlahteen. Alueelle suunnitellun laajan työpaikka- ja kaupallisten palvelujen alueen toteutuessa pintavalunnan muutos tulee tällä osavaluma-alueella olemaan merkittävä. (Långström & Rossi 2012.)

Selvitysalueen eteläkärki kuuluu osavaluma-alueeseen, jonka pintavalunta kulkeutuu ojia pitkin Harvakkalanlahteen. Tällä pienalueella taajamaosayleiskaavan mahdollistama maankäytön muutos on hyvin vähäistä. (Långström & Rossi 2012.)

Selvitysalue sijaitsee Lohjanharjun pohjavesialueella ja pohjaveden varsinaisella muodostumisalueella.

KASVILLISUUS

Kasvupaikkatekijät kuten maaperä, vesi, valo ja lämpö vaikuttavat siihen, millainen metsä alueelle kasvaa. Kasvupaikkatyypiltään valtaosa alueesta on kuivahkoa puolukkatyypin kangasta, jonka puusto on pääosin keski-ikäistä männikköä.

Alueen pohjoisosassa on erilainen maaperä ja sen myötä erilainen, tuoreempi kasvupaikka, jonka puusto on muuta aluetta kuusivaltaisempaa. Läjitysalueelle on taimettunut nuori koivikko sekä muuta pioneeripuustoa.

Kuivahkot rinteet kestävät vähemmän kulutusta kuin rehevämmät kasvupaikkatyypit.

Taajamaosayleiskaavassa suojaviheralueeksi merkityn eteläisen alueen männikköä

Moottoritien viereen taimettunutta koivikkoa

Selvitysalueen pohjoisosassa kasvavaa kuusivaltaista puustoa

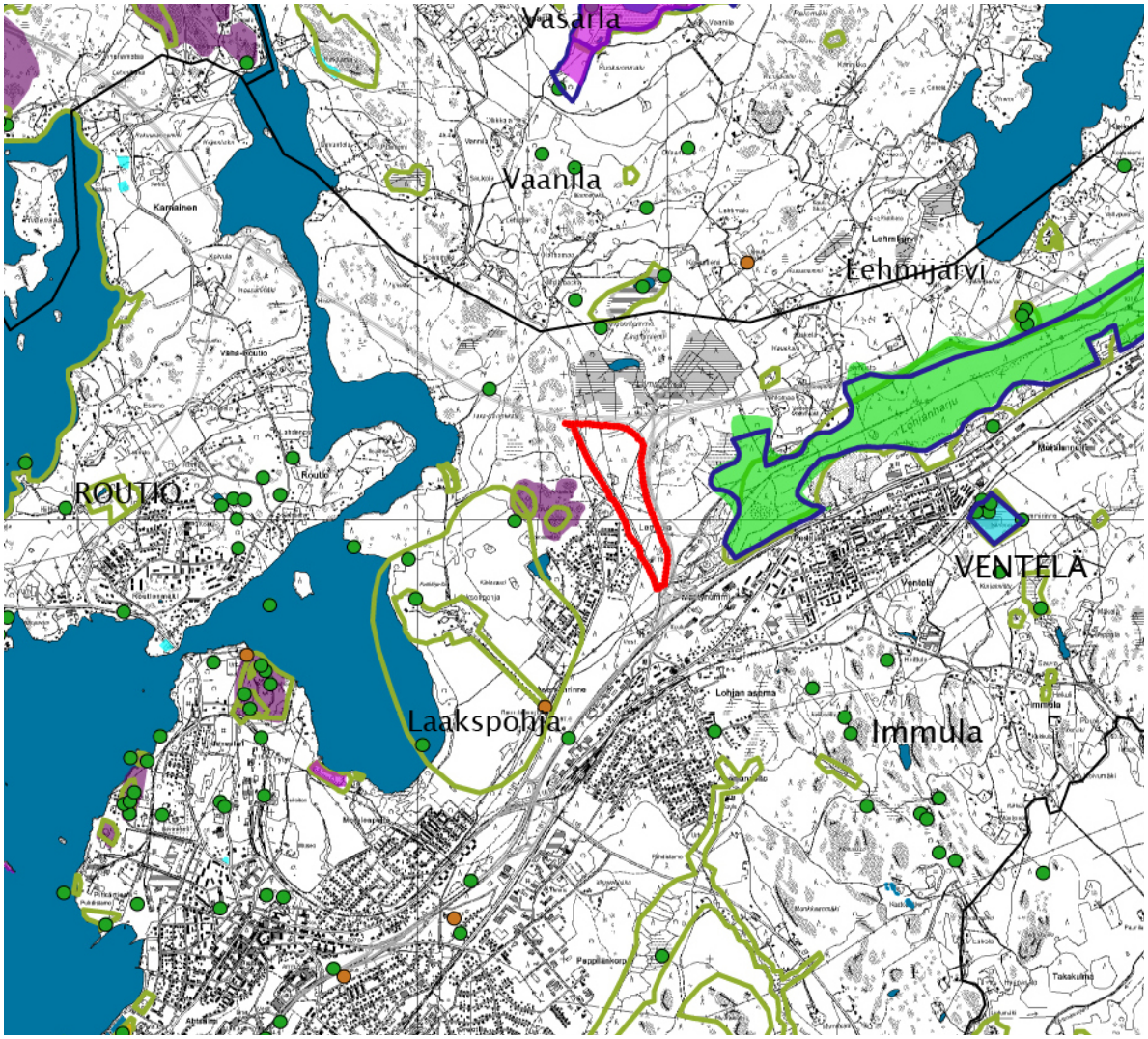

Luontokohteet: Ote Leena Antikaisen laatimasta kartasta (Antikainen & Levonmaa 2008).

ARVOKKAIKSI LUOKITELLUT LUONTOKOHTEET

Selvitysalueelta ei ole tiedossa erityisiä luontoarvoja. Sen itäpuolella sijaitseva Lohjanharjun harjualue on Natura 2000 -verkostoon ehdotettu luontodirektiivin mukainen ns. SCI-alue. Tämä 200 hehtaarin kokoinen alue kuuluu lisäksi valtakunnalliseen harjujensuojeluohjelmaan. Lohjanharjun lähteisellä lievealueella sijaitseva Sorronsuon luonnonsuojelualue kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. (Ympäristöhallinto 2013.) Selvitysalueen länsipuolella on kasvillisuudeltaan arvokas kallioalue, Lempolan Laukkamäki (Husa & Teeriaho 2004).

- luonnonsuojelualue / suojeltu luontotyyppi
- Natura-alue
- luonnonmuistomerkki
- pistemäinen arvokas luontokohde
- harjujensuojeluohjelma
- soidensuojeluohjelma
- lehtojensuojeluohjelma
- arvokas luontoalue
- arvokas perinnemaisema
- arvokkaat kallioalueet (Syke)

0 1 kilometri

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA MUINAISMUISTOT

Selvitysalueen itäreunassa sijaitsee muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös Lempola (mjrk 1000002189), joka koostuu joukosta erilaisia ja erikokoisia kuopanteita. Kuoppien funktio ja ajoitus on osin epäselvä; osa niistä on mahdollisesti pyyntikuoppia. (Museovirasto 2018.) Muinaisjäännöksen sijainti on merkitty sivun 22 karttaan “Maisemarakenne ja maisemalliset arvot”.

Selvitysalueen lounaispuolella sijaitsevat Laakspohjan kartanon pellot kuuluvat Lohjan kirkkoon liittyvään valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY). Sama alue on lisäksi maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö. (Kuusisto & Rinkinen 2012.)

Tätä laajaa viljelymaisemaa ei kuitenkaan näe selvitysalueelta, eikä myöskään selvitysalue tai sen puusto hahmotu kaukomaisemassa Laakspohjan kartanolta päin katsottaessa. Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen näkökulmasta selvitysalueen maiseman voi siis katsoa kestävän muutosta melko hyvin.

0 1 kilometri

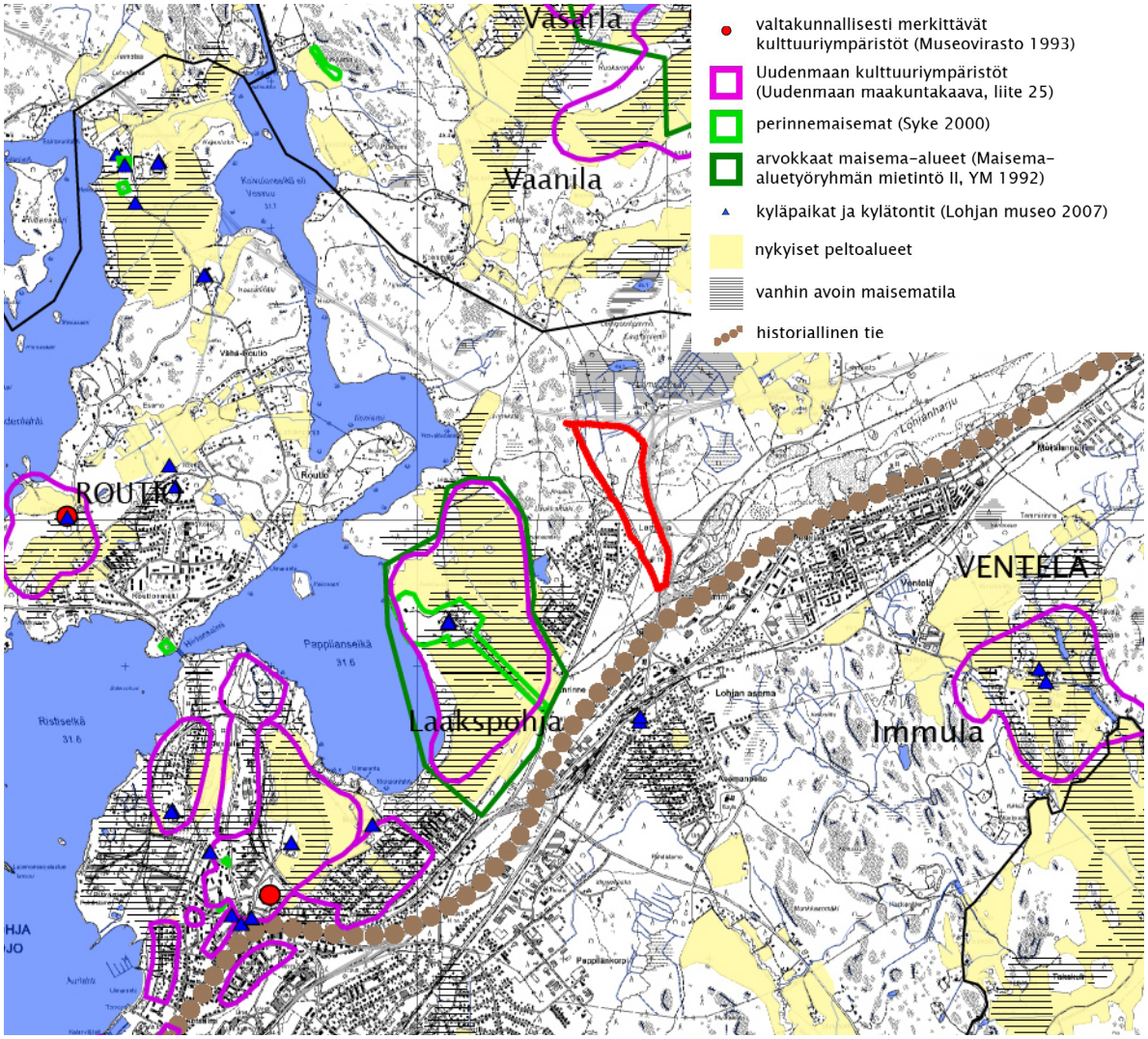

Maiseman kulttuurihistoria: Ote Leena Antikaisen laatimasta kartasta (Antikainen & Levonmaa 2008).

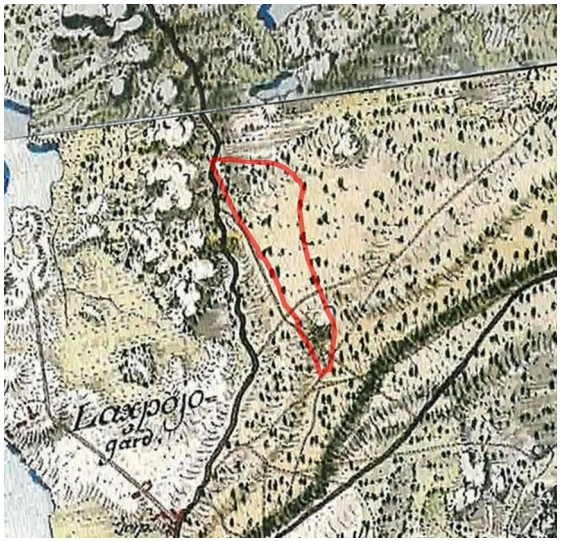

Ote Kuninkaan kartastosta (1776–1805). Kartoitus Lohjan alueelta tehtiin vuonna 1783 (Salonen 2001).

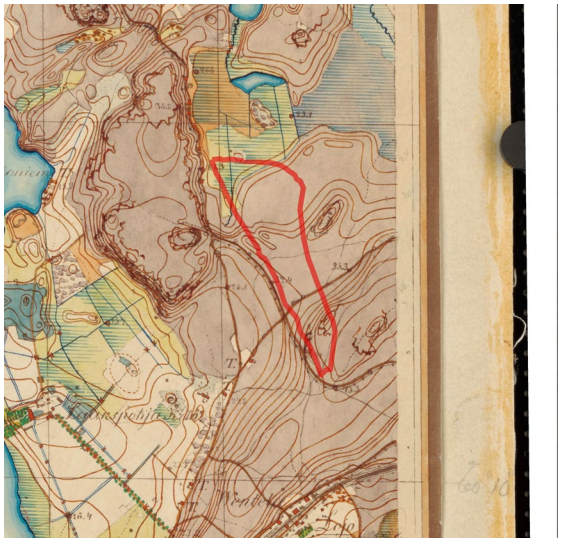

Ote Senaatinkartasta vuodelta 1870 (Kansallisarkisto/Maanmittaushallitus: Senaatinkartasto VII: 25)

Ote taloudellisesta kartasta (1913)

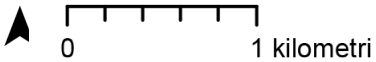

MAISEMAHISTORIA

Osa tielinjauksista on hyvin vanhoja, kun uudet tiet ovat rakentuneet vanhojen kulkureittien mukaan. Nykyisin Saukkolantienä tunnettu Nummelle johtava tie on Uudenmaan vanhin tunnettu paikallistie. Siitä löytyy maininta jo vuodelta 1442. Tie parannettiin yleiseksi maantieksi 1670–1680-luvuilla. (Rahkonen 2014.)

Tie on säilyttänyt pääpiirteissään vanhan linjauksensa, mutta selvitysaluetta länsipuolelta rajaava tieosuus nykyisestä Saukkolantiestä mukailee toista vanhaa tielinjaa. Tämä tie näkyy oheisessa Kuninkaan kartaston karttaotteessa (1783) vähäisempänä tienä tai kärrypolkuna. Myös selvitysalueen läpi nykyisin kulkeva kevyen liikenteen väylä on havaittavissa jo vuoden 1783 kartassa.

Turunväylän (E18) viimeinen tieosuus Muurla–Lohja valmistui vuonna 2009. Alueen korkeussuhteisiin nähden poikittain linjattu moottoritie kulkee paikoin syvissä kallioleikkauksissa.

Selvitysalue näyttäytyy metsäisenä kaikissa kartoissa 1700-luvun lopulta aina nykypäivään asti. Sen pohjoisosa on kuulunut Lempoonsuohon, joka nykyään jää Turunväylän pohjoispuolelle. Alueella ei ole ollut niittyjä tai peltoja.

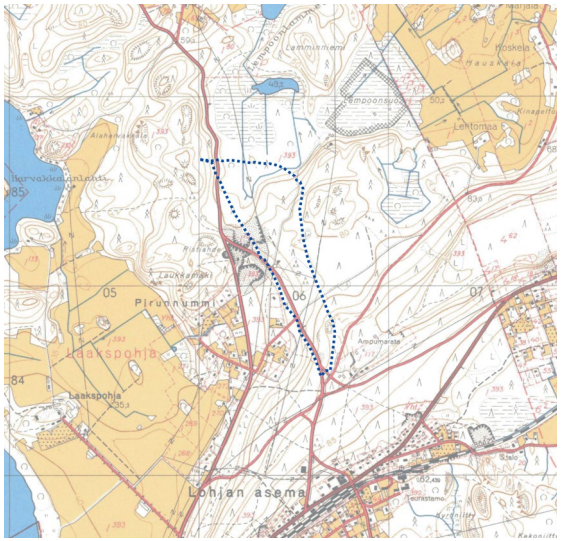

Ote peruskartasta vuodelta 1959 (Maanmittauslaitos)

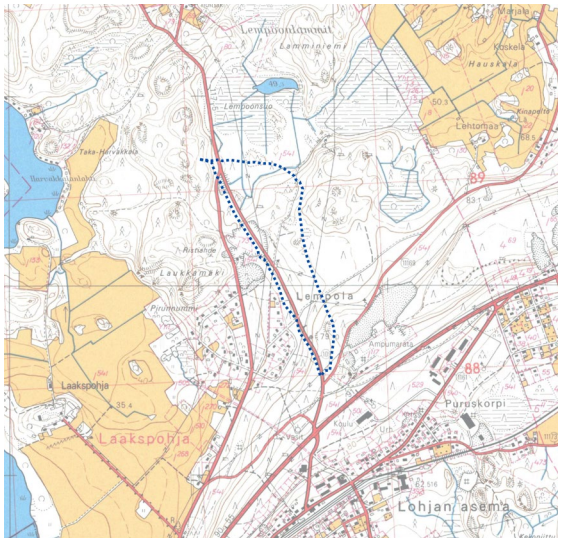

Ote peruskartasta vuodelta 1972 (Maanmittauslaitos)

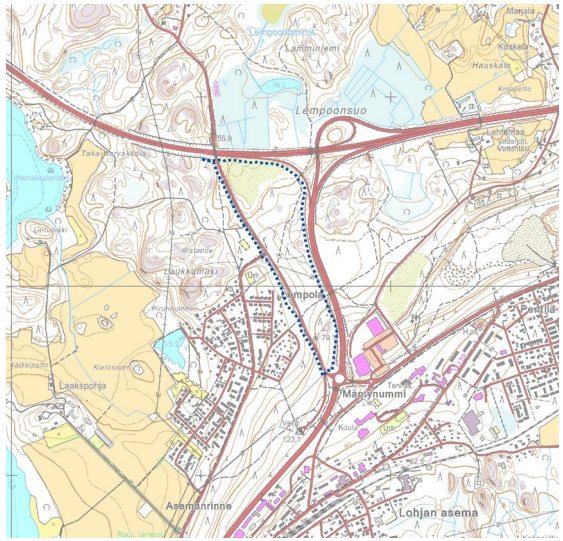

Nykytila: Ote Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta

0 1 kilometri

Nykyinen kevyen liikenteen väylä on vanha sivutie tai kärrypolku

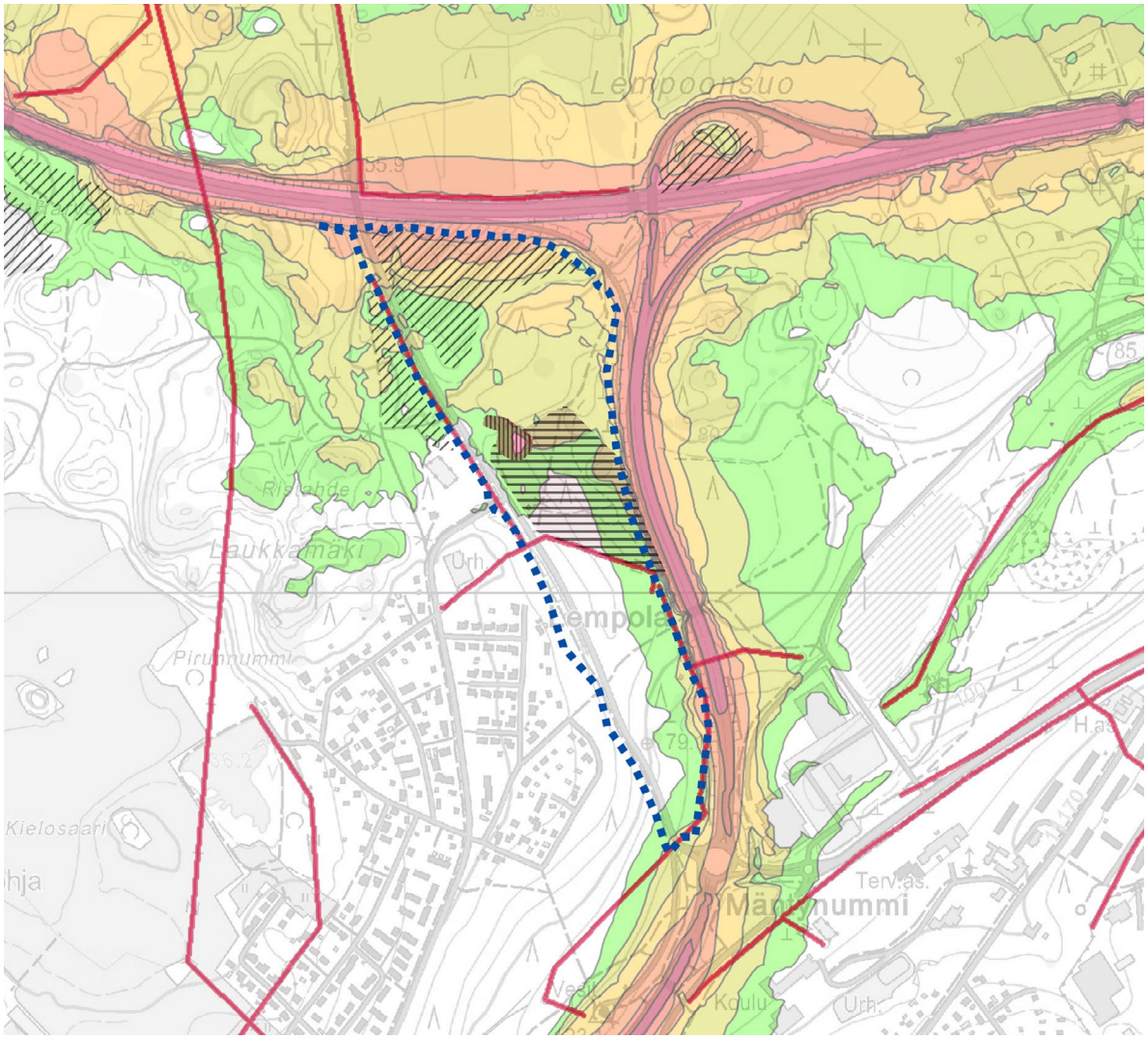

Selvitysalueen raja

Voimalinja

Hakkuualue

Hiekanottopaikka

Tiesuunnitelman mukainen läjitysalue

Maanteiden melualueet (Lähde: SYKE)

45–50 db

50–55 db

55–60 db

60–65 db

65–70 db

>70 db

Maisemahäiriöt

MAISEMAHÄIRIÖT

Maisemaa heikentäviä tai rikkovia elementtejä kutsutaan maisemahäiriöiksi (Jaakonaho, Muhonen & Vauhkonen 2015). Selvitysalueella ja sen lähiympäristössä on tapahtunut lukuisia muutoksia, joista osa voidaan tulkita maisemahäiriöiksi. Suurimman muutoksen maisemaan on tuonut E18-moottoritien rakentaminen. Viereiseen karttaan on merkitty liikenneverkko melualueineen, E18-tiesuunnitelman mukaiset läjitysalueet, hakkuualue ja hiekanottopaikka sekä voimalinjoja.

Toisaalta selvitysalueen maiseman voi katsoa sietävän tällaisia muutoksia suhteellisen hyvin esimerkiksi pienipiirteiseen kulttuurimaisemaan verrattuna. Selvitysalueella tai sen välittömässä vaikutuspiirissä ei ole ei ole maisemakuvaltaan erityisen herkkiä alueita, kuten laajoja, avoimia maisematiloja lähiympäristöineen, niiden reunavyöhykkeitä, maisemakuvassa erottuvia merkittäviä lakialueita tai maamerkkejä eikä pienimittakaavaisia alueita tai kohteita.

Hakkuualuetta ja sähköverkkoa

Lempolan sisääntulotie ja kallioleikkaukset

Alueella sijaitseva hiekanottopaikka

Maisematila

- Selvitysalueen raja
- Avoin tila
- Puoliavoin tila
- Sulkeutunut tila
- Kaukomaiseman tärkeä reuna
- Lähimaiseman tärkeä reuna
- Maamerkki (Lohjan aseman vesitorni)
- Asuinrakennus, liikerakennus
- Tieliikennealue
- Pitkä selvitysalueeseen päättyvä näkymä
- Vesi

Kalliopaljastuman pienialainen avoin maisematila

Sulkeutuneen ja puoliavoimen maisematilan välinen terävä raja sähkölinjan kohdalla

Läjitysalueen umpeenkasvamassa olevaa avointa maisematilaa

MAISEMAN TILALLISUUS

Valtaosa selvitysalueesta ja sen ympäristöstä on sulkeutunutta eli peitteistä maisematilaa, jossa ei avaudu pitkiä näkymiä. Myös E18-moottoritie kulkee Lempolan kohdalla pääosin sulkeutuneessa, kallioleikkausten rajaamassa maisemassa.

Sen lisäksi ettei alueelta näe kovin kauas, itse alue ei myöskään hahmotu kaukomaisemassa. E18 kaartaa loivasti Lempolan kohdalla. Lännestä eli Turusta päin tultaessa selvitysalueen voi havaita vasta hieman ennen sen ohittamista eikä alue toimi pitkän näkymän päätteenä. Idästä eli Helsingin suunnasta ajettaessa avautuu hieman pidempi näkymälinja kohti selvitysaluetta.

Alueen läpi kulkevan sähkölinjan pohjoispuolella sijaitseva hakkuualue on puoliavointa tilaa. Selvitysalueen avoimia maisematiloja ovat pienialaiset avokalliot, hiekanottopaikka sekä pohjoisessa sijaitseva läjitysalue, joista viimeisin on tosin muuttumassa sulkeutuneeksi tiheiköksi.

Laakspohjan kulttuurimaisemaa rajaava metsänreuna on merkitty oheiseen karttaan kaukomaiseman tärkeänä rajana. Suunnittelualueen puusto tai alueella tapahtuvat mahdolliset muutokset eivät kuitenkaan näy Laakspohjan pelloille. Saukkolantietä rajaava metsänreuna on lähimaiseman tärkeä reuna, jota voidaan pitää maisemakuvan kannalta herkkänä alueena.

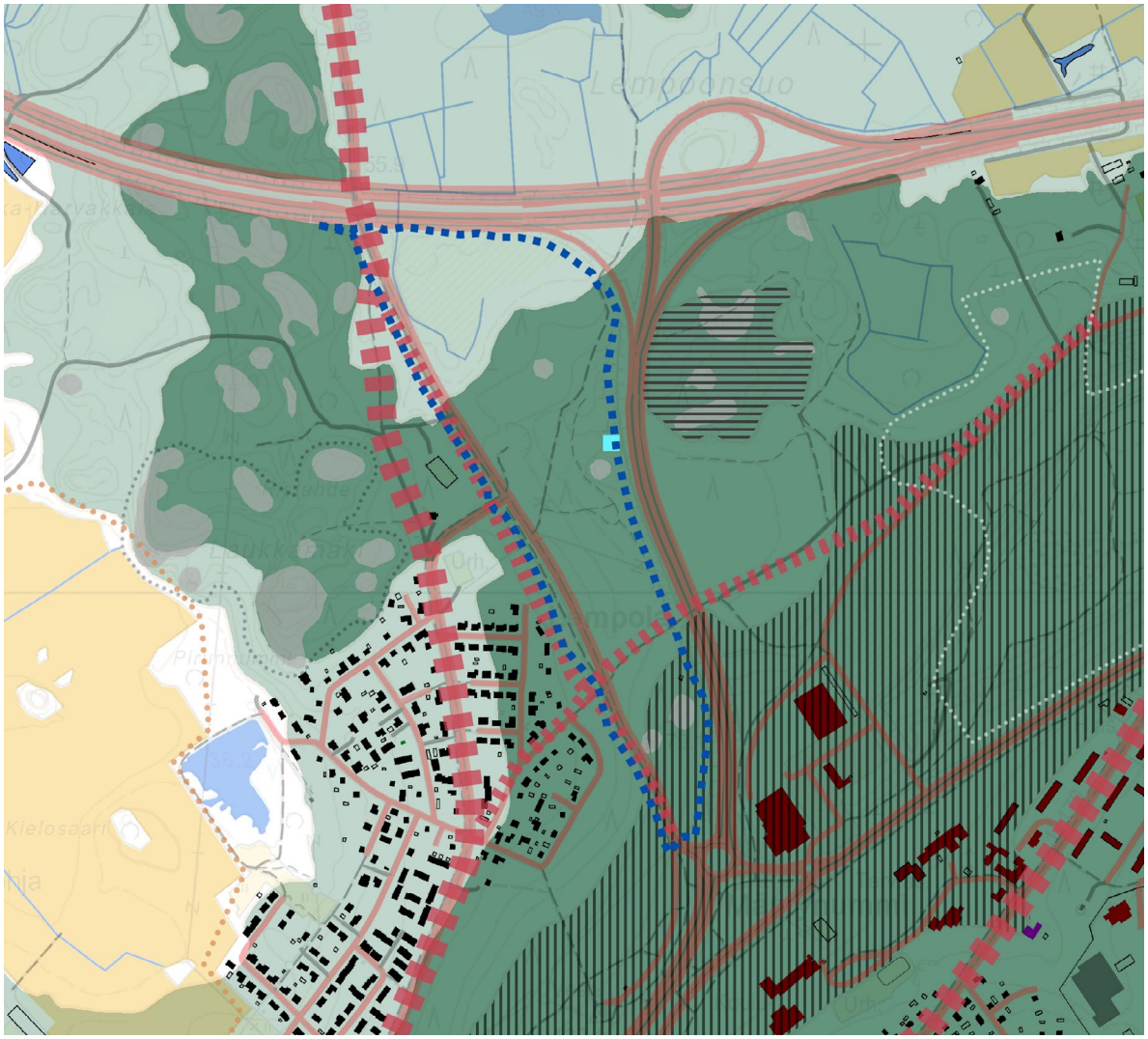

Maisemarakenne ja maisemalliset arvot

0 500 metriä

- Selvitysalueen raja
- Avoin peltolaakso
- Vaihettumisvyöhyke (40–60 mpy)
- Selänne (60–80 mpy)
- Reunamuodostuman lakialue (>80 mpy)
- Kallioselänteen lakialue (>80 mpy)
- Avokallio
- Arvokas kallioalue
- Natura 2000 -verkoston SCI-alue
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) sekä maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö
- Asuinrakennus, liikerakennus
- Nykyinen tieliikennealue
- Muinaisjäännös
- Vanha tielinjaus; päätie
- Vanha tielinjaus; sivutie
- Vesi

MAISEMAN ARVOT JA ERITYISPIIRTEET

Alueella sijaitseva muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös Lempola (mjrk 1000002189) on merkitty viereisen sivun karttaan vaaleansinisenä neliönä. Muita kulttuuri- tai luontoarvoja alueelta ei ole tiedossa. Alueen lähistöllä sijaitsevia kulttuuri- ja luontokohteita on merkitty oheiseen karttaan. Selvitysalueella tapahtuvat muutokset eivät vaikuttane niihin.

Harjun läheisyys on yksi paikan erityispiirteistä. Selvitysaluetta käytetään ulkoiluun.

Lisäksi alueen arvoksi voidaan tulkita aiemmin mainittu viehättävä Saukkolantie, jota rajaava metsänreuna on karttatarkastelun perusteella satoja vuosia vanha. Metsän nykyinen puusto on tätä nuorempaa, noin keski-ikäistä männikköä.

Saukkolantien mittakaavaltaan ja maisematilaltaan viehättävää tieosuutta. Selvitysalue on kuvassa oikealla.

MAANKÄYTÖLLISET SUOSITUKSET MAISEMAN NÄKÖKULMASTA

Selvitysalue sijaitsee liikenteellisesti keskeisellä paikalla. Se on yksi Lohjan vilkkaimmista liittymistä ja siten myös merkittävä sisääntulomaisema.

Lempolan maisema on muutoksen alla. Suosituksissa on pyritty huomioimaan perinteisen ja nykyisen maankäytön ja maisemakuvan lisäksi myös tuleva tilanne. Selvitysalueen voi katsoa sietävän muutosta varsin hyvin.

Näitä suosituksia laadittaessa ei ollut vielä käytettävissä tarkempaa tietoa maaperän rakennettavuustutkimuksista eikä esimerkiksi E18-moottoritien vieressä sijaitsevien saraturve- ja savikerrosten paksuudesta. Maaperän rakennettavuus vaikuttaa rakentamiskustannuksiin ja siihen, mihin rakentamista on mielekästä sijoittaa. Selvitysalueen pohjoisosaa koskevissa suosituksissa on pyritty huomioimaan myös mahdollinen heikko rakennettavuus ja eri vaihtoehdot rakentamisen sijainnille.

Oheisen kaavion merkinnät eivät kuvaa rakennusmassoja. Esitetyt rajat ovat viitteellisiä.

PUURYHMIEN SÄILYTTÄMINEN

Selvitysalueen eteläosa on taajamaosayleiskaavassa osoitettu suojaviheralueeksi (EV), joka on tarkoitettu ympäristöhäiriöiden estämiseen ja vähentämiseen. Suojaviheralue on tärkeä osa laajempaa viherverkoston kokonaisuutta. Sen puustoa suositellaan kehitettävän ja ylläpidettävän eri-ikäisrakenteisena mäntyvaltaisena metsänä, joka ilmentää Lohjanharjun liepeellä sijaitsevaa kuivahkoa kasvupaikkaa. Männyn luontainen taimettuminen on maastokäynnillä tehdyn arvion mukaan riittävää.

Saukkolantien varren puustoa suositellaan säilytettävän mahdollisuuksien mukaan myös EV-alueen pohjoispuolella. Suuntaa-antava rajaus on merkitty oheiseen karttaan vihreällä viivarasterilla.

Männyn metsänhoidollinen erityispiirre on valontarve. Metsän keskellä kasvaneiden mäntyjen latvukset ovat kutistuneet eikä niistä saada aikaan näyttäviä yksittäispuita. Puustoa suositellaankin säilytettävän ryhmänä.

Puiden kasvuolosuhteet muuttuvat rakentamisen myötä. Uusi rakentaminen aiheuttaa muutoksia puiden valo-, vesitalous, ravinne- ja tuuliolosuhteisiin, mikä asettaa oman haasteensa puuston säilyttämisen onnistumiselle. Puuston säilymistä voidaan pyrkiä edesauttamaan valmennushakkuulla. Harvennuksen jälkeen elpymisaikaa olisi hyvä olla vähintään kolme kasvukautta. Myös metsäisenä säilytettävän alueen riittävän suuri koko ja yhtenäisyys parantavat puuston menestymismahdollisuuksia.

Puuston säilyttäminen vähentää työpaikka-alueen rakennusten mahdollisesti haitallisesti koettavaa näkymistä Lempolan pientaloalueen suuntaan ja rajaa tiemaisemaa kohdassa, jossa karttatarkastelun perusteella on sijainnut vanha metsänreuna jo satojen vuosien ajan.

RAKENTAMISEN MITTAKAAVA

Nopeus, jolla ihminen liikkuu, on keskeistä tilan kokemisen kannalta. Kävelijä ja pyöräilijä ehtivät nähdä huomattavasti enemmän detaljeja kuin alueen autolla ohittava, jonka havainnot ovat väkisinkin ylimalkaisempia. Rakennusten rytmittäminen kävelijän mittakaavaan on toivottavaa erityisesti Saukkolantien varressa, jossa kulkee kevyen liikenteen reitti.

E18 solmukohtien maankäytön kehittäminen Lohjalla -raportissa kuvatussa vuoteen 2040 tähtäävässä visiossa (kuva sivulla 7) on esitetty uusi Lempolan pääbulevardi, joka johtaisi Saukkolantieltä ESA-radan asemalle. Uuden rakentamisen myötä Saukkolantien pohjoisosaa voitaisiinkin kehittää ilmeeltään

Selvitysalueen raja

Taajamaosayleiskaavan suojaviheralue

Säilytettäväksi suositeltua puustoa

"Lohjan julkisivu" moottoritien suuntaan (100 km/h), suositellaan selkeälinjaista massoittelua. Mikäli esimerkiksi maaperän mahdollisesti heikon rakennettavuuden vuoksi moottoritien lähelle ei ole mielekästä rakentaa, reuna suositellaan käsiteltävän muuten esimerkiksi rajaavan kasvillisuuden avulla.

Yksityiskohtaisempi käsittely (matalammat nopeudet), katumiljöön rytmitys kävelijän mittakaavaan

Aluejulkisivu, joka ei maastonmuotojen, kallioleikkausten ja Lempolan sisääntulotien suurten nopeuksien vuoksi hahmotu yhtä keskeisenä kuin kaksi aiemmin mainittua aluejulkisivua

Kaupunkikuvallisesti merkittävät julkisivut

Pitkä näkymälinja, jonka pääte erityisen tärkeä

Muinaisjäännös

0 500 metriä

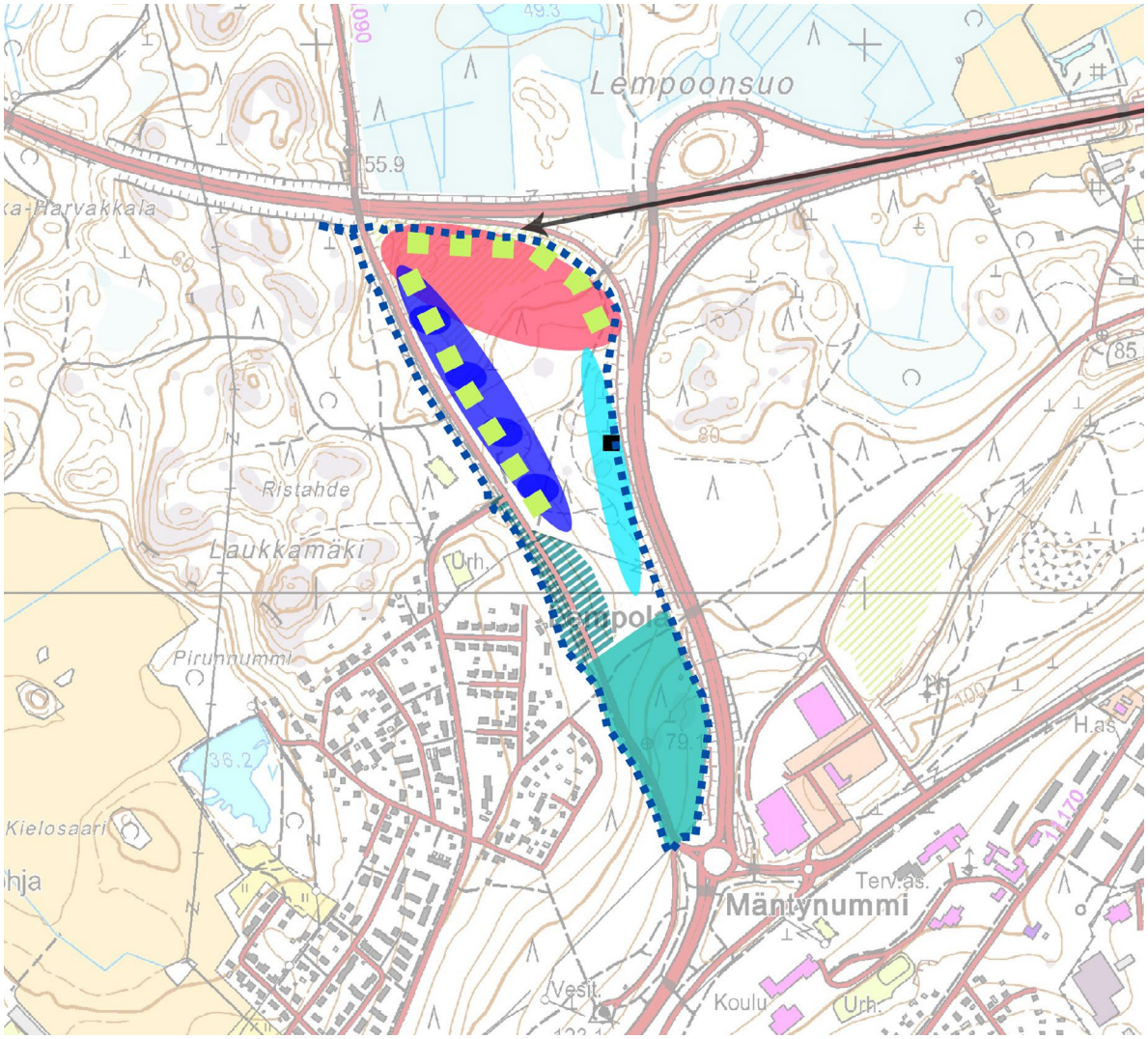

Kaaviomainen kuva suosituksista. Kaavion kuviot eivät kuvaa rakennusmassoja. Myös esimerkiksi maaperän rakennettavuus voi vaikuttaa rakentamisen sijoittamiseen. Suosituksia on pyritty avaamaan tarkemmin oheisessa tekstissä.

nykyistä katumaisemmaksi kulkuympäristöksi. Suosituksena on välttää muurimaisia, erityisesti alimmasta kerroksesta (silmäntasolta) umpinaisia julkisivuja, jotka heikentävät katutilan elävyyttä eivätkä rohkaise jalankulkuun.

Mahdolliset laajat, yhtenäisinä jatkuvat rakennusmassat soveltuvat paremmin moottoritien varteen, jossa nopeudetkin ovat suurempia. Tästä julkisivusta suositetaan hahmoltaan selkeälinjaista ja kaukomaisemassa tunnistettavaa. Hyvin suunniteltuna yritysalue voi tuoda moottoritiemaisemaan kiinnostavaa vaihtelua.

Turusta päin tultaessa moottoritie kaartaa niin, ettei selvitysalue hahmotu kaukomaisemassa. Toisesta suunnasta ajettaessa avautuu hieman pidempi näkymälinja, jonka päätteenä selvitysalue on. Tähän näkymän päätteeseen suositellaan kiinnitettävän huomiota. Mikäli paikalle ei ole mielekästä rakentaa (esimerkiksi maaperän mahdollisesti heikon rakennettavuuden vuoksi), suositellaan takapihamaisen ilmeen välttämiseksi kohdan käsittelyä muutoin, esimerkiksi rajaavan kasvillisuuden avulla. Parhaiten alueelle sopii paikkakunnan oma luonnonkasvilajisto.

Moottoritien sisääntuloväylän (vt 25) aluejulkisivu on myös tärkeä, mutta kahteen aiempaan verrattuna toissijainen. Se ei maastonmuotojen, kallioleikkausten ja Lempolan sisääntulotien suurien nopeuksien vuoksi hahmotu yhtä keskeisenä. Kuitenkin jos selvitysalueen itäreunaan tulevaisuudessa rakennetaan kevyen liikenteen reitti, tälle alueen ulkojulkisivulle suositellaan samantyyppistä käsittelyä kuin Saukkolantien varteen.

MAINOSLAITTEET

Mainonta on osa elävää kaupunkikuvaa ja tulevan työpaikka-alueen ilmettä. Mainostaulujen sijoittamiselle on kuitenkin myös rajoitteita. Tien käyttäjille suunnattu mainos on maantielain mukaan laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön (Maantielaki 2005/503 § 52).

24.8.2016 voimaan astuneella Liikenneviraston määräyksellä tarkennetaan lakia tienvarsimainosten sijoittamisen ja rakenteen osalta. Määräyksen mukaan mainostaulua ei saa sijoittaa liittymäalueelle, mukaan lukien eritasoliittymien rampit ja ramppien sisällä olevat alueet sekä kiertoliittymien alueet eikä paikkaan tai tieosuudelle, jossa vaaditaan erityistä tarkkaavaisuutta. Mainoksen vähimmäisetäisyys moottoritien liittymästä on 1500 metriä ennen liittymää ja 1000 metriä liittymän jälkeen. (LIVI/5000/06.04.01/2016.)

Mainonta suositellaan siten toteutettavan osana rakennusten arkkitehtuuria. Erillisissä rakentamistapaohjeissa voidaan esittää suosituksia mainoskirjainten ja kotelomainosten maksimikorkeudelle ja sijoittelulle.

LÄHTEET

Antikainen, Leena & Levonmaa, Anna. 2008. *Lohjan & Sammatin maisemaselvitykset. Lohjan hajarakentamisen ohjaaminen.* Lohjan kaupunkisuunnittelukeskus. Lohja.

E18 käytävän solmukohtien kehittäminen Lohjalla. 2015. Moottoritie on kuuma -hankkeen loppuraportti.

Husa, Jukka & Teeriaho, Jari. 2004. *Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla.* Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Jaakonaho, Mari, Muhonen Matleena & Vauhkonen, Heli. 2015. *Häiriöitä aiheuttavat muutokset maisemassa – Selvitys maisemahäiriöistä.* Uudenmaan liiton julkaisuja E 146. Helsinki. Saatavissa: https://www.uudenmaanliitto.fi/files/15496/Hairioita_aiheuttavat_muutokset_maisemassa_E_146-2015.pdf

Kuusisto, Elina & Rinkinen, Kristiina. 2012. *Missä maat on mainiommat – Uudenmaan kulttuuriympäristöt.* Uudenmaan liitto. Helsinki.

Liikenneviraston määräys tienvarsimainonnasta ja -ilmoittelusta. LIVI/5000/06.04.01/2016. Liikennevirasto. [viitattu 14.6.2018] Saatavissa: https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lm_2016_tienvarsimainos_web.pdf

Långström, Kaisa & Rossi, Riikka. 2012. *Lohjan taajamaosayleiskaavan pintavesiselvitys. Case Moisionpuro.* Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Lahti.

Maantielaki 2005/503. Annettu Helsingissä 23.6.2005. [viitattu 14.6.2018] Saatavissa: https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050503#L1P4

Museovirasto. 2018. *Kulttuuriympäristön palveluikkuna – Lempola 1000002189* [verkkoaineisto]. [viitattu 5.6.2018] Saatavissa: https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000002189

Rahkonen, Oula. 2014. *Tien päällä – Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat tiet ja reitit.* Uudenmaan liiton julkaisuja E 132 - 2014. Helsinki. Saatavissa: https://www.uudenmaanliitto.fi/files/14893/Tien-paalla_Uudenmaan_kulttuurihistoriallisesti_arvokkaat_tiet_ja_reitit.pdf

Salonen, Torsti. 2001. *Lohja vanhoilla kartoilla – Kuninkaan kartasto* [verkkoaineisto]. [viitattu 8.6.2018]. Saatavissa: http://www.sci.fi/~torstis/lohja/kuvat/1783/1783.htm

Tiesuunnitelma välillä Oittila–Lempola (Lohja). 2001. Tiehallinto, Uudenmaan tiepiiri.

Tirkkonen, Elina. 2007. *Lohjan vihreä selkäranka. Viher- ja virkistysaluejärjestelmä taajamaosayleiskaavaa varten.* Diplomityö. Teknillinen korkeakoulu. Espoo.

Ympäristöhallinto. 2013. *Lohjanharju ja Ojamonkangas* [verkkoaineisto]. [viitattu 8.6.2018]. Saatavissa: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Lohjanharju_ja_Ojamonkangas(5584)

Ympäristöministeriö. 1993. *Maisema-aluetyöryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito.* Ympäristöministeriön mietintö 66/1992. Helsinki.

L46 LEMPOLAN TYÖPAIKKA-ALUEEN MAISEMASELVITYS

LOHJAN KAUPUNKI
LOJO STAD